

Fremtiden banker på hos den franske notar

For mange danskere er notarens virke i Frankrig forbundet med lange ventetider, særlige åbningstider og lange støvede dokumenter. Bag denne fremtoning gemmer sig en lang historie, tradition og respekt.

TEKST OG FOTO: Nira Glad, Statsaut. translator og tolk i fransk

Allerede i 1411 blev Frankrigs notarkontorer forsynet med et emblem, men det nuværende gyldne skilt stammer fra den 3. republik og afbilder statsseglet - den franske republikks Marianne, med glorie og aks, hvilende sin højre hånd på retfærdighedens scepter.

Dørhåndtagene er ikke af guld, og notaren tilhører ikke længere overklassen. Men man mødes ofte af en respekt-indgydende atmosfære hos den franske notar, og det kan mærkes allerede inden man træder ind i kontoret.

Hvem er egentlig denne franske notar, som vi danskere stifter bekendtskab med i forbindelse med køb og salg af bolig i Frankrig? Og hvordan ser han ud? Er han selveste Gud, er hans dørhåndtag lavet af guld, og rangerer han på højde med borgmesteren? Frankrigs berømte forfatter Voltaire (1694-1778) var søn af en notar, men valgte selv en anden vej og trodsede dermed bourgeoisiet. Hos Marcel Proust (1871-1922) hører vi i hans hovedværk *På sporet af den tabte tid*, at Swann var fuldt ud berettiget til at omgås det „gode selskab“, Paris' mest ansete notarer.

Nye generationer er siden kommet til, og selv om notaren ikke længere er en slet så karikeret person, har han bibeholdt sit traditionsrige embede og sin indflydelsesrige plads i det franske samfund med tillidsposter i politik og erhvervsliv. Notaren tiltales som advokater *Maître* og udnævnes af det franske justitsministerium *La garde des Sceaux*.

I dag er han både familiens fortrolige og lovens repræsentant og yder bag sit langsommelige ydre stor juridisk garanti. Han har statsmagtens strenge krav i ryggen, og til trods for mange fordomme er hans dørhåndtag ikke lavet af guld, han tilhører ikke længere kun bourgeoisiet, er ikke arbejdssky – og kan også være af hunkøn. Af landets ca. 8.500 notarer er 22 procent kvinder, der først fik adgang til embedet i 1948.

Moderne tider

En dansker med bolig i Frankrig kender bedst notaren og dennes kontor *l'étude notariale* fra skødeskrivning og dokumentoplæsning, der kan virke ganske højtidelig og gammeldags. Det franske notarkontor er dog ved at blive langt mere moderne, end det umiddelbart ses, og er inden for de sidste par år begyndt at benytte e-mail og Internet i sin kommuni-

kation. Via sine funktioner er notaren vidende om, hvad der sker i lokalsamfundet og er over for Madame og Monsieur ofte lige så tæt som „familielægen“, da han er familiens juridiske rådgiver.

Notaren behandler familiens formueforhold når der er tale om indgåelse af ægteskab, skilsmisse, gavedispositioner, testamenter og arv. Han etablerer de rets-gyldige dokumenter *actes authentiques*, hvoraf originalen *minute* opbevares i notarens arkiver i op til 100 år. Notaren spiller en væsentlig rolle ved køb og salg af fast ejendom og rådgiver landbruget og virksomheder bl.a. ved oprettelse af vedtægter og indgåelse af kontrakter.

Også for staten er notaren en central person, der ud over at håndhæve lovens paragraffer opkræver deposita, provenuer og skatter og afgifter for ca. 15 mia. euro om året. Pengene henstår i det offentlige forvaltningsinstitut *la Caisse de dépôts et consignations*. Ved boligkøb bliver ►►

danskere rådet til at overføre depositum til notaren, der har en statsgaranteret ansvarsforsikring.

Notaren er jurist og specialiseret i familie- og arveret, fast ejendom og erhvervsret, men har ikke som advokater med tvister at gøre og procedurer heller ikke i retten. Modsat den danske Notarius publicus, der bekræfter underskrifternes ægthed, garanterer den franske notarpåtegning dokumentets retsgyldige indhold og parternes forståelse heraf.

Notarens emblem

De fleste notarkontorer, der ofte er gået i arv fra far til søn, er i dag organiseret med flere partnere, *associés*, i et SCP *société civile professionnelle*, et civilt selskab, der udøver et liberalt erhverv. Hvert kontor skal godkendes af staten, og notaren aflægger ed ved indsættelse. Ligesom reglen er for advokater, må notarer heller ikke reklamere og skal som statens repræsentant følge de officielle takster. Til gengæld har notaren eneret til at berigtige og tinglyse

skøder, skrive ægtepagter, gavebreve og behandle arvesager.

Notarens funktion kan føres tilbage til Antikken, hvor skrivere noterede, hvad der blev aftalt af folk, der ikke kunne læse eller skrive. *Notarii* var oprindeligt romerske prinsers og rige borgeres sekretærer. I 1270 blev embedet almindelig udbredt, da Ludvig den Hellige indsatte 60 notarer på Châtelet i Paris og Filip 4. den Smukke senere i 1302 indsatte notarer på hele sit krongods.

For at garantere retssikkerheden blev notaren direkte befuldmægtiget af den offentlige myndighed til at gøre aftaler mellem private personer retsgyldige. På grund af dette betroede hver afmærkede Charles VI i 1411 under 100 års krigen notarkontorerne med et emblem - ikke for at vise folk vej - men for at vise politiet, hvem der især skulle beskyttes.

Det gyldne skilt, vi kender i dag, stammer fra den 3. republik (1870-1940) og afbilder statsseglet - den franske republikks Marianne, med glorie og aks, hvilende sin højre hånd på retfærdighedens scepter.

Under den franske revolution blev kongernes, lensmændenes og kirkens notarer erstattet af statens notarer udnævnt ved adgangseksamen. Da samfundet efter revolutionen især udviklede sig på tre områder: retten til jorden, de civile rettigheder og familien, blev notaren den rette person til at udfærdige og opbevare skøder som sikkerhed for ejendomsretten, give personlige aftaler retskraft og til at sikre slægtsarven.

Loven af 1803

Napoleon Bonaparte gav i 1803 i *la loi de Ventôse* notarembedet de rammer, som danner grundlag for embedet i dag. Loven af 1803 udgør med lovsamlingen *Code civil*, der afstikker retningslinierne for notarialakter, notarembedets charter. I 1945 blev den oprindelige lov tilført en tidssvarende bearbejdning, men uden at teksterne for notarens egentlige grundlag blev ændret.

Industrialiseringen, efterkrigstidens genopbygning og 60'ernes byggeboom har bibeholdt notarembedet i sin centrale

Den gamle embedsstand står dog over for nye og store udfordringer i disse år.

Notarkontorerne er i dag på vej ud i det moderne samfund og har både taget email og Internet til sig. Men de støvede bøger og endeløse reolmetre af fortegnelser er stadig en del af dagligdagen.

◀ + ▶

rolle i det franske samfund. I dag ligger størstedelen af notarens aktiviteter inden for fast ejendom og familiens juridiske anliggender.

Den gamle embedsstand står dog over for nye og store udfordringer i disse år. På grund af det europæiske samarbejde og den store tilstrømning af udlændinge til Frankrig konfronteres notarerne i stigende grad med internationale regler, der ofte er i konflikt med de franske. Derfor er de i dag blevet mere åbne over for at tolke andre landes retsregler.

Samtidig er liberaliseringsprocessen vedrørende tjenesteydelser inden for EU i fuld gang. De administrative regler, der hindrer en serviceydelse fra en virksomhed til en anden inden for EU lempes - også inden for offentlig servicevirksomhed. Det er derfor spørgsmålet, om den franske notar i fremtiden kan bibeholde sit monopol, eller om andre landes notarer, f.eks. skandinaviske, efterhånden vil kunne berigtige handler i Frankrig. ■

